

# Анализа на донесените одлуки на ДКСК кои се однесуваат на постапки на вработување во втората половина на 2020 година

Автор: Мартина Илиевска



Проектот „Набљудување на успешноста на работата на Државната комисија за заштита од корупција“ е финансиран од Фондацијата Отворено општество - Македонија. Содржината е единствена одговорност на авторите и на грантистот, и на ниту еден начин не може да се смета дека ги изразува гледиштата и ставовите на Фондацијата Отворено општество- Македонија.

# Импресум

---

**Наслов:**      Анализа на донесените одлуки на ДКСК кои се однесуваат на постапки на вработување во втората половина на 2020 година

**Автор:**        Мартина Илиевска

**Издавач:**     Институт за демократија  
                  „Социетас Цивилис“ – Скопје

**Дизајн:**       Матеа Лондза Шумковска

Публикацијата може бесплатно да се преземе на:

<http://www.idscs.org.mk>

## Клучни наоди

---

- Во втората половина на 2020 година Државната комисија за спречување на корупцијата донела 263 одлуки од кои во 88, или 33%, постапувала по предмети поврзани со вработувањето или постапки поврзани со работни односи.
- Комисијата во 4 случаи, поврзани со вработувањата или работните односи, потврдила дека има повреда на законот.
- Половина од водените постапки се поведени по иницијатива на познат подносител (51%). По иницијатива на непознат/анонимен подносител се поведени 40%, додека, пак, само 2% се поведени по сопствена иницијатива на ДКСК.
- Од започнувањето на анализираните постапки до нивното завршување во просек поминувале 234 дена или 7 месеци и 24 дена.

## Цел на анализата и пристап

---

Целта на оваа анализа е увид на донесените одлуки од Државната комисија за спречување на корупцијата во втората половина на 2020 година и постапувањето во согласност со своите надлежности по предметите за вработување службени лица<sup>1</sup> или работни односи во јавниот сектор. Вработувањата се мапирани од страна на Платформата за борба против корупцијата како и една од најранливите области – области од

највисок ризик за можни коруптивни дејствија. Вработувањата во јавниот сектор се детектирани и систематизирани како посебна област и во Националната стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси.<sup>2</sup>

Со цел утврдување на состојбата, беа анализирани јавно достапни одлуки донесени од ДКСК во периодот од јули до декември 2020 година.

---

<sup>1</sup> Под „службено лице“ се подразбираат сите избрани или именувани лица и вработените во јавниот сектор – Закон за спречување корупција и судир на интереси

<sup>2</sup> Национална стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси 2021 -2025. Достапно на: <<https://dksk.mk/wp-content/uploads/2021/01/Nacionalna-strategija-DKSK-KONECNA.pdf>>

## Надлежности на Државната комисија за спречување на корупцијата во случаи поврзани со вработување и работни односи

Државната комисија за спречување на корупцијата постапува, согласно со Законот за спречување корупција и судир на интереси („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 12/2019). Надлежностите на институцијата се предвидени во членот 17 од законот, каде што се наведува дека Комисијата „постапува по пријави од физички и правни лица за сомнежи за корупција и судир на интереси“<sup>3</sup> и „покренува иницијатива пред надлежните органи за поведување постапка за утврдување на одговорност на службени лица.“<sup>4</sup> Врз основа на овие законски одредби поведува постапки за утврдување корупција или судир на интереси и во областа на вработувањето, по што донесува одлуки и поведува постапки пред други надлежни институции.

Законот со посебни членови го утврдува спречувањето корупција при вработување во две глави на законот - Четврта глава: Спречување на корупцијата во политиката и Петта глава: Спречување на корупцијата во вршењето јавни овластувања. Согласно со членот 39 - Влијание при избор, именувања и разрешување раководни места (член 39), политичките партии и нивните членови (кои настапуваат во име на партијата), согласно со законот не смеат да вршат влијанија при именување или разрешување лице на должност или функција. Исклучок се случаите

во кои според закон е определена надлежност (за именување, извор, давање мислење или согласност) на Претседателот на Републиката, Собранието и Владата на Република Македонија, органите на единиците на локалната самоуправа. Дополнително, во член 56 - Забрана на влијание за вработување блиски роднини, наведено е дека службеното лице не смее да има влијание при вработување или унапредување на блиско лице во органот каде што работи или во друг правен субјект каде што врз кое врши надзор е вработено негово блиско лице. Доколку дојде до вакво вработување, избраното или одговорното лице е должно да ја извести Државната комисија за секоја промена во рок од десет дена од денот на извршениот избор, именување, унапредување или вработување.

Националната стратегија за борба против корупцијата и судирот на интереси (нацрт-верзија)<sup>5</sup> има за цел да придонесе да се намали нивото на корупција, да се подобри интегритетот, транспарентноста и отчетноста во сите сектори на општеството, а со тоа да се обезбеди јавноста да има повисока доверба во работата на законодавната, судската и извршната власт. Вработувањата во јавниот сектор и јавните набавки се посочени како приоритетни хоризонтални области во борбата против корупцијата и судирот на интереси.

<sup>3</sup> Законот за спречување корупција и судир на интереси („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 12/2019), член 17.

<sup>4</sup> Ибид.

<sup>5</sup> Сè уште не е усвоена од страна на Собранието на РСМ

## Одлуки на Државната комисија за спречување на корупцијата по постапувањето по предметите во врска со вработувањата во втората половина на 2020 година

---

Во втората половина од 2020 година Државната комисија за спречување на корупцијата донела 263 одлуки од кои во 88, или 33%, постапувала по предмети поврзани со вработувањето или постапки поврзани со работни односи.

Половина од водените постапки се поведени по иницијатива на познат подносител (51%). По иницијатива на непознат/анонимен подносител се поведени 40%, додека, пак, само 2% се поведени по сопствена иницијатива на ДКСК.

Доколку се гледаат вертикалните области (каде што се случува повредата) на анализираните одлуки, најголем дел се во функции на централна и локална власт - 33%, речиси една четвртина (23%) се во образование и образовни институции, а 14 % се од типот на Јавен ред и безбедност.

Просечниот рок во кој ДКСК донела одлука по овие предмети изнесува 234 дена или 7 месеци и 24 дена. Најкраткиот рок за донесување одлука е 70 дена, додека, пак, најдолгиот рок 619 дена, односно една година, 9 месеци и 19 дена.

Комисијата во 4 случаи поврзани со вработувањата или работните односи потврдила дека има повреда на законот. Во најголемиот дел од постапките (42%) ДКСК донела одлука дека нема корупција или судир на интереси, во 24% нема доволно податоци или елементи за понатамошна постапка. Друга институција веќе постапила за истиот случај во 16% од донесените одлуки, додека во 8% дошло

до промена на фактичката состојба додека траела постапката од страна на ДКСК.

Во случаите во кои се потврдени сомневањата за прекршување закон, ДКСК повела постапка до други институции. Донесените правни акти што се резултат на корупција или судир на интерес, Комисијата одлучила дека се ништовни. Во одлуките е наведено дека Комисијата ќе го следи постапувањето на институциите, согласно со нејзините одлуки.

### **Повреда на закон има утврдено во четири случаи поврзани со вработувањата или работните односи**

Во втората половина на 2020 година ДКСК во четири случаи поврзани со вработување и работни односи донела одлука каде што утврдила прекршување закон и презела некоја дополнителна, понатамошна активност. Три, од споменатите одлуки, се однесуваат за области „Други неспоменати функции на централна и локална власт“, а една е во областа на „Економските активности“. Повредата е направена при постапка за вработување во три од случаите и една е во постапка при назначување член во Управен одбор. Доколку се разгледаат поединечно спомнатите случаи ќе се претстават и различни постапки кои ги презела ДКСК по утврдувањето на повредата.

Првиот случај<sup>6</sup> укажува на постоење судир на интерес на претседателот на совет на општина која е вклучена во постапка за избор на членови на Управен одбор. Имено, претседателот на советот на општина не го пријавил случајот и не се изземал во постапка за разрешување на неговиот брат на позиција член на Управен одбор во јавно претпријатие за комунални дејности. Сомневањата во иницијативата според ДКСК се основани и се поведува прекршочна постапка против претседателот на општинскиот совет, предметот ќе биде затворен по завршување на прекршочната постапка.

ДКСК<sup>7</sup> утврдила дека сомневањата за прекршување се основани и при постапка за вработување лица во државна институција врз основа на објавен оглас за вработување. ДКСК утврдила дека огласот бил соодветно спроведен, но дека прекршувањето е направено при прием на документацијата на кандидатите и е нотирано прекршување закон. Сторени прекршувања на службени положби и овластувања со што на одредени кандидати им е дадена поповолна позиција и предност при аплицирањето. Во одлуката се наведува:

Преиспитување на целата постапка, од прием на документите на апликантите за позицијата до нивното архивирање и селекцијата за избор, како и утврдување одговорност за неприменување на постапките и процедурите за пријави и административна селекција кандидати.

Последниот случај<sup>8</sup> во кој е утврдена повреда од областа „Други неспоменати функции на централна и локална власт“, се однесува на избор на претседател на одбор во државно претпријатие. Избраниот кандидат не ги исполнувал условите барани за позицијата, а се пропишани во Законот за трговските друштва. Кандидатот по завршувањето на високото образование (барано во огласот) имал работно искуство од 2 години со што не ги исполнувал условите ниту за член на одборот. Согласно со законот, потребни се три години работно искуство со високо образование за член на одборот и пет години за извршување на функцијата претседател. За конкретниот случај ДКСК по утврдување на повредата поднела иницијатива до Претседателот на Владата и Владата на Република Северна Македонија за утврдување одговорност на службените лица кои овозможиле да биде избрано лице кое не ги исполнува условите пропишани со закон.

Четвртата<sup>9</sup> одлука се однесува на случај во областа на „Економските активности“, утврдени се неправилности при постапка за вработување во Јавното претпријатие за железничка инфраструктура Македонски железници. Постапката за вработување е базирана на јавен оглас за вработување на 25 лица на работно место – помошно технички лица. При разгледување на целосната документација, ДКСК утврдила неправилности во постапката, огласот бил објавен еден ден пред избори за претседател на државата и градоначалници во неколку општини. Постапката

<sup>6</sup> Одлуката е достапна на: <[https://old.dksk.mk/fileadmin/user\\_upload/2020/odluki/2020-1549-4.pdf](https://old.dksk.mk/fileadmin/user_upload/2020/odluki/2020-1549-4.pdf)>

<sup>7</sup> Одлуката е достапна на: <[https://old.dksk.mk/fileadmin/user\\_upload/2020/odluki/2020-1519-12.pdf](https://old.dksk.mk/fileadmin/user_upload/2020/odluki/2020-1519-12.pdf)>

<sup>8</sup> Одлуката е достапна на: <[https://old.dksk.mk/fileadmin/user\\_upload/2020/odluki/2020-3678-1.pdf](https://old.dksk.mk/fileadmin/user_upload/2020/odluki/2020-3678-1.pdf)>

<sup>9</sup> Одлуката е достапна на: <[https://old.dksk.mk/fileadmin/user\\_upload/2020/odluki/2020-211-4.pdf](https://old.dksk.mk/fileadmin/user_upload/2020/odluki/2020-211-4.pdf)>



била ставена во мирување, но комисијата презела дејствија за постапката и составила ранг-листа која била доставена до директорот. Своето дискреционо право го искористил и директорот кој извршил избор на неколку позиции на определено време, склучувајќи договори со одложена примена. Повредата е направена на Изборниот законик, по кој е утврдена прекршочна глоба. Одлуката на ДКСК е да поведе постапка за утврдување одговорност на поранешниот (при донесување на одлуката) директор на ЈП Македонски железници за повреда на Изборниот законик при поведување постапка за вработување.

Државната комисија за спречување на корупцијата е превентивно тело и главната функција ѝ е да детектира прекршување закон, доколку констатира, согласно со Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси, треба да поведе постапка. Во рамките на ингеренциите на ДКСК при утврдување повреда е изрекување јавна опомена на лица кои се избрани на непосредни избор или прекршочна постапка со прекршочна глоба. Најчесто Комисијата упатува самата институција да спроведе внатрешна постапка за утврдување одговорност, поништување на постапката, каде што имало прекршок .

## Заклучоци и препораки

---

Вработувањата во јавниот сектор се детектирани како една од најподложните области на корупција и е една од хоризонталните области во борбата против корупцијата и судирот на интереси во Националната стратегија. Сепак, мал дел од донесените одлуки во областа вработување се започнати по иницијатива на Комисијата.

Доколку вработувањето е клучна област во борбата со корупцијата, Комисијата ќе треба да направи приоритизација на случаите по сопствена иницијатива, при што би требало да направи и поврзување со вертикалните области (каде што е најранливо за прекршување на законот).

Донесување одлуки каде што е потврдено прекршувањето на законот е позитивен чекор, дадените препораки во одлуката треба да се следат до нивното постапување од другите институции, надлежни за постапката.

Времетраењето на постапката е долго, може да доведе до промена на фактичката состојба по неколку месеци од поднесување иницијатива. Комисијата треба да најде систем за поефикасно и поефективно водење на постапките и побрзо донесување одлука.



